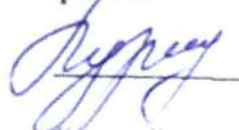

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
СУМСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Кафедра біохімії та біотехнології
Кафедра охорони праці та фізики

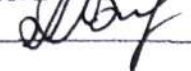
ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувач кафедри охорони праці та
фізики

 С.М. Хурсенко
«___» _____ 2020 р.

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувач кафедри біохімії та
біотехнології

 Л.В. Бондарчук
«___» _____ 2020 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ (СИЛАБУС)

Охорона праці в галузі та цивільний захист

Спеціальність: *141 Електроенергетика, електротехніка
та електромеханіка*

Освітня програма: *Електроенергетика, електротехніка
та електромеханіка*

Факультет: *Інженерно-технологічний*

Робоча програма з дисципліни **Охорона праці в галузі та цивільний захист** для студентів за спеціальністю **141 Електроенергетика, електротехніка та електромеханіка**

Розробники:

старший викладач Семерня О.В. _____

доц. к.с.-г.н. Приходько М.Ф. _____

Робоча програма схвалена на засіданні кафедри **Біохімії та біотехнології**
Протокол від 16 червня 2020 року №11
Робоча програма схвалена на засіданні кафедри **Охорони праці та фізики.**
Протокол від 09 червня 2020 року №8

Завідувач кафедри біохімії та біотехнології _____ Л.В. Бондарчук
(підпис)

Завідувач кафедри охорони праці та фізики _____ С.М. Хурсенко
(підпис)

Погоджено:

Гарант освітньої програми _____ (к.т.н., професор Яковлев В.Ф.)

Декан
Інженерно-технологічного факультету _____ М.Я. Довжик

Декан
біолого-технологічного факультету _____ В.О. Опара

Методист відділу якості освіти,
ліцензування та акредитації _____ А.М. Бодяк

Зареєстровано в електронній базі: дата: " 03 " 07 2020 року

© СНАУ, 2020 рік

©Семерня О.В., Приходько М.Ф. 2020 рік

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – <i>4</i>	Галузь знань: <i>14 Електрична інженерія</i>	<i>Нормативна</i>	
Модулів : 2	Спеціальність: <i>141 Електроенергетика, електротехніка та електромеханіка</i>	Рік підготовки:	
Змістових модулів: <i>10</i>		2020-2021	2020-2021
		Курс	
		2 м	2 м
		Семестр	
Загальна кількість годин - <i>120</i>		3 (о)	3 (о)
		Лекції	
		18 год.	8 год.
	Освітній рівень: <i>магістр</i>	Практичні	
		16 год.	8 год.
		Лабораторні	
		-	-
		Самостійна робота	
		86 год.	104 год.
		Індивідуальні завдання:	
	Вид контролю: <i>Комплексний екзамен</i>		

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної і індивідуальної роботи становить:(%)

для денної форми навчання - 40/60 (34/86)

для заочної форми навчання – 15/85 (16/104)

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета:

- формування у майбутніх фахівців (спеціалістів та магістрів) умінь та компетенцій для забезпечення ефективного управління охороною праці та поліпшення умов праці з урахуванням досягнень науково-технічного прогресу та міжнародного досвіду, а також в усвідомленні нерозривної єдності успішної професійної діяльності з обов'язковим дотриманням усіх вимог безпеки праці у конкретній галузі.
- формування у студентів здатності творчого мислення, вирішувати складні проблеми інноваційного характеру і приймати продуктивні рішення у сфері цивільного захисту з урахуванням особливості майбутньої професійної діяльності випускників, а також досягнення науково-технічного прогресу.

Завдання:

- забезпечення гарантії збереження здоров'я і працездатності працівників у виробничих умовах конкретних галузей господарювання через ефективне управління охороною праці та формування відповідальності у посадових осіб і фахівців за колективну та власну безпеку.
- засвоєння студентами новітніх теорій, методів і технологій з прогнозування надзвичайних ситуацій, побудову моделей їхнього розвитку, визначення рівня ризику та обґрунтування комплексу заходів, спрямованих на відвернення надзвичайних ситуацій, захисту персоналу, населення, матеріалів та культурних цінностей в умовах надзвичайних ситуацій, локалізації та ліквідації їхніх наслідків.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен:

знати :

- нормативно-правову базу охорони праці в галузі;
- функціональні обов'язки, права і відповідальність керівників щодо створення і забезпечення здорових і безпечних умов праці у ввіреній галузі виробництва; роль служби охорони праці, трудового колективу та профспілок в СУОП; функції та задачі управління охороною праці; види планів та джерела фінансування законів по поліпшенню умов і охорони праці. Методи та показники стану охорони праці, виробничого травматизму, професійних захворювань тощо; класи умов праці за показниками шкідливості та небезпечності, важкості та напруженості трудового процесу, категорії та клас галузевих об'єктів по електро-пожежо-вибухонебезпеці, організаційні і технічні засоби безпеки праці.
- стан та правові основи цивільного захисту, його завдання та принципи побудови;
- свої обов'язки за напрямком професійної діяльності з урахуванням завдань у цивільному захисті.
- методи та інструментарій моніторингу при надзвичайних ситуаціях, побудови моделей (сценарію) їх розвитку та оцінку їх соціально-економічних наслідків.
- приймати рішення з питань цивільного захисту в межах своїх повноважень.

вміти:

- володіти методами логічного моделювання небезпек виробничих процесів у галузі; володіти методами аналізу небажаних наслідків; проводити інструктаж та навчання працівників галузі з питань охорони праці; розробляти та впроваджувати у виробництво раціональні режими праці та відпочинку, організації трудового процесу і робочих місць, механізації та автоматизації виробничих процесів. Виявляти в умовах виробництва потенційні і реальні небезпеки, джерела, фактори та умови їх можливої дії на людину; визначити засоби та заходи колективного та індивідуального захисту працюючих; складати довгострокові, поточні та оперативні плани по охороні праці, визначити джерела їх фінансування; проводити розрахунки економічного збитку від небажаних наслідків та володіти методами визначення комплексної оцінки економічної ефективності заходів по

поліпшенню умов та охорони праці; розробляти та впроваджувати системи управління ризиком (безпекою) на виробництві;

- проводити ідентифікацію, дослідження умов виникнення і розвитку надзвичайних ситуацій та забезпечувати скоординовані дії щодо їх попередження на об'єктах відповідно до своїх професійних обов'язків.
- застосовувати методику з прогнозування та оцінки обстановки в зоні надзвичайних ситуацій, (розраховувати параметри вражаючих чинників джерел надзвичайних ситуацій що контролюються і використовуються для прогнозування, визначення складу сил, засобів і ресурсів для подолання наслідків надзвичайних ситуацій).
- впроваджувати превентивні та оперативні (аварійні) заходи цивільного захисту.
- інтерпретувати новітні досягнення в теорії та практиці управління безпекою у надзвичайних ситуаціях.
- забезпечувати якісне навчання працівників об'єкта з питань цивільного захисту, надавати допомогу та консультацію працівникам організації (підрозділу) з практичних питань захисту у надзвичайних ситуаціях.
- оцінювати стан готовності підрозділу до роботи в умовах загрози і виникнення надзвичайних ситуацій за встановленими критеріями та показниками.

2. Програма навчальної дисципліни

(«Охорона праці в галузі» для підготовки магістрів за спеціальностями. Затверджена Науково-методичною радою СНАУ Пр. № 6 от 18.05.17.)

Модуль 1. Охорона праці в галузі

Змістовий модуль 1. Основні законодавчі та нормативно-правові акти з охорони праці.

Тема.1. Міжнародні норми в галузі охорони праці

Соціальне партнерство (соціальний діалог) в охороні праці. Соціальне партнерство як принцип законодавчого та нормативно-правового забезпечення охорони праці. Соціальний діалог в Європейському Союзі.

Охорона праці як невід'ємна складова соціальної відповідальності. Визначення та основні принципи соціальної відповідальності. Міжнародні норми соціальної відповідальності. Стандарт SA 8000 «Соціальна відповідальність». Міжнародний стандарт ISO 26000 «Настанова по соціальній відповідальності». Вимоги до забезпечення охорони праці в структурі соціальної відповідальності.

Законодавча основа Євросоюзу з питань охорони праці. Охорона праці - частина соціальної політики ЄС. Директиви ЄС з охорони праці. Рамкова директива 89/391/ЄС «Про введення заходів, що сприяють поліпшенню безпеки та гігієни праці працівників».

Трудові норми Міжнародної організації праці. Конвенції та Рекомендації МОП. Основні Конвенції МОП в галузі охорони праці.

Міжнародне співробітництво в галузі охорони праці. Основні напрямки співробітництва. Організація об'єднаних націй. Всесвітня організація охорони здоров'я. Міжнародна агенція з атомної енергії. Міжнародна організація праці. Європейський Союз. Співдружність незалежних держав.

Тема 2. Основні законодавчі та нормативно-правові акти з охорони праці в галузі

Законодавчі та нормативно-правові акти з охорони праці в галузі. Показник нормативно-правових актів з питань охорони праці. Галузеві програми поліпшення стану безпеки, гігієни праці та виробничого середовища. Складання інструкцій з охорони праці. Положення про організацію системи управління охороною праці в галузі.

Змістовий модуль 2. Система управління охороною праці в організації

Тема 3. Система управління охороною праці в організації. Основні вимоги до побудови і функціонування системи управління охороною праці (СУОП). Забезпечення функціонування та побудова СУОП в організації. Положення про СУОП, структура та зміст його розділів.

Елементи системи управління охороною праці, міжнародний стандарт OHSAS 18001:2007. Політика в галузі охорони праці. Планування. Впровадження і функціонування СУОП. Перевірки і коригувальні дії. Аналіз з боку керівництва.

Примірний розподіл функціональних обов'язків з охорони праці керівників, посадових осіб і фахівців підприємства галузі. Пріоритет функцій забезпечення безпеки.

Тема 4. Ефективність функціональної структури СУОП.

Планування заходів з охорони праці. Складання колективного договору. Види планування та контролю стану охорони праці. Виявлення, оцінка та зменшення ризиків небезпечних подій. Облік і аналіз показників охорони праці. Плани локалізації і ліквідації аварійних ситуацій й аварій. Мета та основні параметри планів. Аналітична та оперативна частини Плану.

Інтегровані системи менеджменту в галузі охорони праці. Основні складові інтегрованої системи менеджменту. Функціональні та організаційні особливості.

Галузеві системи управління охороною праці. Мета та принципи функціонування. Організаційна та функціональна структури СУОПГ.

Регіональні системи управління охороною праці, мета, принципи та основні функції. Служби охорони праці місцевих державних адміністрацій та органів місцевого самоврядування.

Змістовий модуль 3. Травматизм та професійні захворювання в галузі. Розслідування нещасних випадків.

Тема 5. Травматизм та професійні захворювання в галузі. Розслідування нещасних випадків.

Загальні положення та визначення. Мета та завдання розслідування нещасних випадків. Обов'язки роботодавця щодо розслідування нещасних випадків. Обставини, за яких проводиться розслідування.

Встановлення зв'язку нещасного випадку з виробництвом.

Розслідування та облік нещасних випадків, хронічних професійних захворювань і отруєнь на виробництві. Розслідування нещасних випадків. Спеціальне розслідування нещасних випадків. Розслідування професійних захворювань. Організація розслідування, склад комісій з розслідування, основні документи.

Розслідування та облік аварій. Розслідування інцидентів та невідповідностей.

Особливості розслідування та обліку нещасних випадків невиробничого характеру.

Дослідження та профілактика виробничого травматизму. Визначення економічного збитку від травматизму та професійних захворювань. Звітність та інформація про нещасні випадки, аналіз їх причин. Основні причини виробничих травм та професійних захворювань. Розподіл травм за ступенем тяжкості. Методи дослідження виробничого травматизму.

Основні технічні та організаційні заходи щодо профілактики травматизму та професійної захворюваності в галузі.

Змістовий модуль 4. Проблеми фізіології, гігієни праці та виробничої санітарії в галузі.

Тема 6. Проблеми фізіології, гігієни праці та виробничої санітарії в галузі.

Аналіз умов праці у галузі за показниками шкідливості та небезпечності чинників виробничого середовища, важкості та напруженості трудового процесу. Атестація робочих місць. Загальні вимоги безпеки в галузі. Вимоги безпеки під час експлуатації основного технологічного обладнання, при підготовці сировини та при виробництві продукції. Вимоги безпеки до розміщення обладнання та утримання робочих місць. Забезпечення безпеки контрольно-вимірних приладів, автоматизованих систем управління, сигналізації та зв'язку.

Вимоги до санітарного контролю за станом повітря робочої зони. Вимоги до засобів індивідуального захисту.

Особливості заходів електробезпеки на підприємствах галузі.

Вимоги безпеки до виробничих і допоміжних приміщень. Утримання території підприємств галузі. Особливості охорони праці при ремонтних роботах, під час вантажно-розвантажувальних робіт. Вимоги безпеки праці під час експлуатації систем опалення, вентиляції і кондиціонування повітря.

Вимоги до працівників певних категорій і порядок допуску їх до роботи.

Санітарно-гігієнічні вимоги до умов праці в галузі. Розрахунок засобів індивідуального захисту працівників Шкідливі хімічні речовини, біологічні чинники, виробничий пил. Вібрація, шум, інфразвук, ультразвук. Виробничі випромінювання. Мікроклімат робочої зони.

Важкість праці: Динамічні, статичні навантаження. Напруженість праці. Увага, напруженість аналізаторних функцій, емоційна та інтелектуальна напруженість, монотонність праці.

Змістовий модуль 5 *Актуальні проблеми охорони праці в наукових дослідженнях*

Тема 7. *Актуальні проблеми охорони праці в наукових дослідженнях*

Вимоги безпеки до лабораторних приміщень та обладнання для наукових досліджень.

Організація наукових досліджень та основні наукові проблеми в галузі охорони праці. Наукова база охорони праці. Національний науково-дослідний інститут промислової безпеки та охорони праці, галузеві науково-дослідні інститути з питань охорони праці, відділи та лабораторії з питань охорони праці галузевих науково-дослідних інститутів. Кафедри охорони праці та інші підрозділи вищих навчальних закладів.

Програми поліпшення стану безпеки, гігієни праці та виробничого середовища. Загальнодержавна (національна), галузеві, регіональні програми.

Аналіз професійного та виробничого ризиків. Аналіз, прогнозування, профілактика травматизму та професійної захворюваності. Аналіз потенційних небезпек та ризиків виробництва. Мета і методи аналізу. Використання статистичної звітності і актів розслідування нещасних випадків і професійних захворювань в аналітичній роботі. Показники частоти та тяжкості травматизму. Визначення комплексної оцінки заходів по поліпшенню умов та охорони праці. Автоматизовані системи управління охороною праці, обліку, аналізу та дослідження травматизму.

Змістовий модуль 6. *Основні заходи пожежної профілактики на галузевих об'єктах*

Тема 8. *Основні заходи пожежної профілактики на галузевих об'єктах*

Класи виробничих та складських приміщень по вибуховій та пожежній небезпеці. Вогнестійкість будівельних конструкцій і матеріалів.

Протипожежні перешкоди. Забезпечення безпечної евакуації персоналу. Пожежна безпека технологічного устаткування, електрообладнання, систем опалення, вентиляції. Державний пожежний нагляд. Пожежна профілактика при проектуванні і експлуатації промислових об'єктів, будинків, споруд, технологічного обладнання.

Пожежна сигналізація і зв'язок. Засоби гасіння пожеж. Протипожежне водопостачання. Первинні засоби пожежогасіння. Автоматичні засоби пожежогасіння на об'єктах галузі.

Змістовий модуль 7. *Державний нагляд і громадський контроль за станом охорони праці*

Тема 9. *Державний нагляд і громадський контроль за станом охорони праці*

Органи державного нагляду за охороною праці. Основні принципи державного нагляду (контролю) у сфері господарської діяльності.

Держгірпромнагляд. Права і відповідальність посадових осіб Держгірпромнагляду. Перелік питань для здійснення планових заходів державного нагляду у сфері промислової безпеки та охорони праці.

Проведення державного нагляду за охороною праці. Види та основні параметри проведення наглядових заходів.

Змістовий модуль 8. *Соціальне страхування від нещасного випадку та професійного захворювання на виробництві.*

Тема 10. *Соціальне страхування від нещасного випадку та професійного захворювання на виробництві*

Завдання страхування від нещасного випадку. Принципи та види страхування.

Суб'єкти та об'єкти страхування. Види страхування. Страховий ризик і страховий випадок. Фонд соціального страхування від нещасних випадків. Правління Фонду. Виконавча дирекція Фонду. Страхові експерти з охорони праці, їх функції і повноваження. Фінансування страхових виплат, соціальних послуг та профілактичних заходів. Джерела фінансування Фонду. Страхові тарифи. Страхові виплати. Обов'язки та права суб'єктів страхування

від нещасних випадків. Обов'язки Фонду. Права та обов'язки застрахованої особи. Права та обов'язки роботодавця як страхувальника.

Модуль 2. Цивільний захист

Змістовий модуль 1. Загальна підготовка з питань цивільного захисту

Тема 1. Моніторинг та сценарний аналіз виникнення і розвитку надзвичайних ситуацій.

Основи цивільного захисту в Україні. Основні поняття і визначення. Моніторинг небезпек, що можуть спричинити надзвичайні ситуації. Класифікація надзвичайних ситуацій. Основні причини виникнення надзвичайних ситуацій та ліквідація їх наслідків. Моніторинг потенційно-небезпечних об'єктів.

Тема 2. Планування з питань цивільного захисту. Загальні принципи планування заходів цивільного захисту. Вимоги до складу, змісту та форми плануючих документів. Методика розроблення планів з попередження надзвичайних ситуацій.

Структура і зміст плану цивільного захисту об'єкта на мирний час і на особливий період. Довгострокові документи і документи підготовки цивільного захисту об'єкта господарювання в поточному році. Плануючі документи з теоретичного і практичного навчання персоналу об'єкта господарювання до дій у надзвичайних ситуаціях.

Тема 3. Методи розрахунку зон ураження від техногенних вибухів і пожеж та противибуховий і протипожежний захист об'єктів господарювання. Оцінити вплив ударної хвилі при вибуху газоповітряної суміші. Визначити вплив ударної хвилі на людей та тварин. Розрахувати ступені руйнування об'єкта та їх характеристику. Оцінити послідовність вибуху газоповітряної суміші для визначення стійкості роботи об'єкта. Вивчити основні поняття та визначення пожежної безпеки. Категорії приміщень і будівель за вибухопожежною і пожежною небезпечністю. Ознайомитись з класифікацією пожежонебезпечних та вибухонебезпечних зон. Проаналізувати систему протипожежного та противибухового захисту. Захист людей та матеріальних цінностей. Послідовно оцінити пожежну обстановку.

Тема 4. Прогнозування обстановки та планування заходів захисту в зонах радіоактивного, хімічного, біологічного зараження. Ознайомитись з основними поняттями оцінки радіаційної, хімічної, метеорологічної обстановки. Вивчити методи оцінки радіаційної обстановки при аварії на АЕС і послідовність її проведення. Визначити параметри зон забруднення радіоактивних речовин. Розв'язання типових завдань. Режими захисту при аварії на АЕС. Вивчити методи оцінки хімічної обстановки і послідовність її проведення. Розрахунок масштабів хімічного забруднення. Розв'язання типових завдань. Планування заходів із запобігання поширенню інфекційних захворювань з первинного осередку. Зона і осередок біологічного ураження. Ознайомитись з способами евакуації і розосередження міського населення в надзвичайних ситуаціях.

Тема 5. Оцінка інженерної обстановки та соціально-економічних наслідків НС. Освоїти методiku оцінки інженерної обстановки. Зробити розрахунок необхідної кількості рятувальників і техніки. Оцінити збитки від наслідків надзвичайних ситуацій. Розрахувати збитки від втрати життя та здоров'я населення.

Змістовий модуль 2. Профільна підготовка з питань цивільного захисту

Тема 6. Забезпечення заходів і дій в межах Єдиної системи цивільного захисту для технічного і транспортного профілю. Стійкість роботи об'єкта. Фактори, які впливають на стійкість роботи об'єкта в умовах надзвичайної ситуації. Шляхи і способи підвищення стійкості роботи об'єкта та галузей народного господарства. Стійкість роботи технологічного обладнання і механізмів. Підвищення стійкості мереж комунального господарства. Норми проектування інжекторно-технічних заходів у надзвичайних ситуаціях. Система централізованого і регіонального оповіщення та інформаційного забезпечення цивільного захисту України. Варіанти мовних повідомлень цивільного захисту.

Тема 7. Спеціальна функція у сфері цивільного захисту для технічного і транспортного профілю. Ознайомитись з організацією спеціальної обробки техніки і майна при зараженні радіоактивними речовинами, хімічними речовинами і біологічними засобами.

4. Структура навчальної дисципліни

Модуль 1. Охорона праці в галузі

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	денна форма						Заочна форма					
	Усьо - го	у тому числі					у сьо го	у тому числі				
л		п	лаб	інд	с.р.	л		п	лаб	інд	с.р.	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Змістовий модуль 1. Основні законодавчі та нормативно-правові акти з охорони праці.												
Тема 1. Міжнародні норми в галузі охорони праці	6	2				4	6	2				4
Тема 2. Основні законодавчі та нормативно-правові акти з охорони праці в галузі	8	2	2			4	8	2	2			4
Разом за змістовим модулем 1	14	4	2			8	14	4	2			8
Змістовий модуль 2. Система управління охороною праці												
Тема 3. Система управління охороною праці в організації	8	2	2			4	8		2			6
Тема 4. Ефективність функціональної структури СУОП.	6		2			4	6					6
Разом за змістовим модулем 2	14	2	4			8	14		2			12
Змістовий модуль 3. Травматизм та професійні захворювання в галузі. Розслідування нещасних випадків.												
Тема 5. Травматизм та професійні захворювання в галузі. Розслідування нещасних випадків.	6	2				4	6					6
Разом за змістовим модулем 3	6	2				4	6					6
Змістовий модуль 4. Проблеми фізіології, гігієни праці та виробничої санітарії в галузі.												
Тема 6. Проблеми фізіології, гігієни праці та виробничої санітарії в галузі.	6		2			4	6					6
Разом за змістовим модулем 4	6		2			4	6					6
Змістовий модуль 5. Актуальні проблеми охорони праці в наукових дослідженнях												
Тема 7. Актуальні проблеми охорони праці в наукових дослідженнях.	6		2			4	6					6
Разом за змістовим модулем 5	6		2			4	6					6
Змістовий модуль 6. Основні заходи пожежної профілактики на галузевих об'єктах												
Тема 8. Основні заходи пожежної профілактики на галузевих об'єктах	8	2	2			4	8					8
Разом за змістовим модулем 6	8	2	2			4	8					8
Змістовий модуль 7. Державний нагляд і громадський контроль за станом охорони праці												
Тема 9. Державний нагляд і громадський контроль за станом охорони праці	2					2	2					2
Разом за змістовим модулем 7	2					2	2					2
Змістовий модуль 8. Соціальне страхування від нещасного випадку та професійного захворювання на виробництві.												

Тема 10. Соціальне страхування від нещасного випадку та професійного захворювання на виробництві	4	2				2	4					4
Разом за змістовим модулем 8	4	2				2	4					4
ІНДЗ												
Усього годин	60	12	12			36	60	4	4			52

Модуль 2 . Цивільний захист

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	Денна форма навчання ЕТЕС м					заочна форма навчання З ЕТЕС м						
	Усього	у тому числі				Усього	у тому числі					
		л	п	інд	с.р.		л	п	лб	інд	Ср.	
Модуль 1. Цивільний захист												
Змістовий модуль 1. Загальна підготовка з питань цивільного захисту												
Тема 1. Моніторинг та сценарний аналіз виникнення і розвитку надзвичайних ситуацій.	10	2	2		6	10	2	2				6
Тема 2. Планування з питань цивільного захисту.	8	2			6	8	2					6
Тема 3. Методи розрахунку зон ураження від техногенних вибухів і пожеж та протипожежний захист об'єктів господарювання.	8		2		6	8		2				6
Тема 4. Прогнозування обстановки та планування заходів захисту в зонах радіоактивного, хімічного, біологічного зараження.	8				8	8						8
Тема 5. Оцінка інженерної обстановки та соціально-економічних наслідків НС	8				8	8						8
Разом за змістовим модулем 1	42	4	4		34	42	4	4				34
Змістовий модуль 2. Профільна підготовка з питань цивільного захисту												
Тема 6. Забезпечення заходів і дій в межах Єдиної системи цивільного захисту для технічного і транспортного профілю.	8	2			6	8						8
Тема 7. Спеціальна функція у сфері цивільного захисту для технічного і транспортного профілю.	10				10	10						10
Разом за змістовим модулем 2	18				16	18						18
Разом годин	60	6	4		50	60	4	4				52
Всього годин	120	18	16		86	120	8	8				104

5. Темати та план лекційних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		Денна форма	Заочна форма
	Модуль 1 . Охорона праці в галузі		
1	Тема.1. Міжнародні норми в галузі охорони праці 1. Соціальне партнерство як принцип законодавчого та нормативно-правового забезпечення охорони праці.		

	<p>2.Охорона праці як невід’ємна складова соціальної відповідальності. Визначення та основні принципи соціальної відповідальності.</p> <p>3.Міжнародні норми соціальної відповідальності. Стандарт SA 8000 «Соціальна відповідальність». Міжнародний стандарт ISO 26000 «Настанова по соціальній відповідальності». Вимоги до забезпечення охорони праці в структурі соціальної відповідальності.</p> <p>4.Трудові норми Міжнародної організації праці. Конвенції та Рекомендації МОП. Основні Конвенції МОП в галузі охорони праці.</p> <p>5.Міжнародне співробітництво в галузі охорони праці. Основні напрямки співробітництва.</p>	2	2
2	<p>Тема 2. Основні законодавчі та нормативно-правові акти з охорони праці в галузі</p> <p>1.Законодавчі та нормативно-правові акти з охорони праці в галузі.</p> <p>2.Галузеві програми поліпшення стану безпеки, гігієни праці та виробничого середовища.</p> <p>3.Положення про організацію системи управління охороною праці в галузі.</p>	2	2
3	<p>Тема 3. Система управління охороною праці в організації.</p> <p>1.Основні вимоги до побудови і функціонування системи управління охороною праці (СУОП). Забезпечення функціонування та побудова СУОП в організації. Положення про СУОП, структура та зміст його розділів.</p> <p>2. Планування. Впровадження і функціонування СУОП. Перевірки і коригувальні дії. Аналіз з боку керівництва.</p> <p>3.Примірний розподіл функціональних обов’язків з охорони праці керівників, посадових осіб і фахівців підприємства в галузі.</p>	2	
4	<p>Тема 5. Травматизм та професійні захворювання в галузі. Розслідування нещасних випадків.</p> <p>1.Обов’язки роботодавця щодо розслідування нещасних випадків. Обставини, за яких проводиться розслідування.</p> <p>2.Розслідування та облік нещасних випадків, хронічних професійних захворювань і отруєнь на виробництві.</p> <p>3.Дослідження та профілактика виробничого травматизму.</p> <p>4.Основні причини виробничих травм та професійних захворювань. Розподіл травм за ступенем тяжкості.</p> <p>5.Методи дослідження виробничого травматизму.</p> <p>6.Основні технічні та організаційні заходи щодо профілактики травматизму та професійної захворюваності в галузі.</p>	2	
5	<p>Тема 8. Основні заходи пожежної профілактики на галузевих об’єктах</p> <p>1.Класи виробничих та складських приміщень по вибуховій та пожежній небезпеці.</p> <p>2.Вогнестійкість будівельних конструкцій і матеріалів.</p> <p>3.Пожежна сигналізація і зв’язок.</p> <p>4.Засоби гасіння пожеж. Протипожежне водопостачання.</p> <p>5.Первинні засоби пожежогасіння. Автоматичні засоби пожежогасіння на об’єктах галузі.</p>	2	
6	<p>Тема 10. Соціальне страхування від нещасного випадку та професійного захворювання на виробництві</p> <p>1.Завдання страхування від нещасного випадку. Принципи та види страхування.</p> <p>2.Суб’єкти та об’єкти страхування. Види страхування. Страховий ризик</p>	2	

	і страховий випадок. Фонд соціального страхування від нещасних випадків. 3.. Страхові тарифи. Страхові виплати. Обов'язки та права суб'єктів страхування від нещасних випадків. 4.Обов'язки Фонду. Права та обов'язки застрахованої особи. Права та обов'язки роботодавця як страхувальника.		
	Разом	12	4
	Модуль 2. Цивільний захист		
1	Моніторинг та сценарний аналіз виникнення і розвитку надзвичайних ситуацій. 1. Основи цивільного захисту в Україні. Основні поняття і визначення. 2. Класифікація надзвичайних ситуацій. Основні причини виникнення надзвичайних ситуацій та ліквідація їх наслідків. 3. Моніторинг потенційно-небезпечних об'єктів.	2	2
2	Планування з питань цивільного захисту. 1. Загальні принципи планування заходів цивільного захисту. 2. Методика розроблення планів з попередження надзвичайних ситуацій. 3. Структура і зміст плану цивільного захисту об'єкта на мирний час і на особливий період.	2	2
3	Забезпечення заходів і дій в межах Єдиної системи цивільного захисту для технічного і транспортного профілю. 1. Стійкість роботи об'єкта. Фактори, які впливають на стійкість роботи об'єкта в умовах надзвичайної ситуації. Шляхи і способи підвищення стійкості роботи об'єкта та галузей народного господарства. 2. Стійкість роботи автотранспортної та іншої техніки, технологічного обладнання і механізмів. Оцінка стійкості роботи машино-тракторного парку, паливно-енергетичного комплексу і водопостачання. 3. Підвищення стійкості мереж комунального господарства. Норми проектування інжекторно-технічних заходів у надзвичайних ситуаціях. 4. Система централізованого і регіонального оповіщення та інформаційного забезпечення цивільного захисту України. Варіанти мовних повідомлень цивільного захисту.	2	
	Разом	6	4
	Всього	18	8

6. Темі практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		Денна форма	Заочна форма
	Модуль 1 . Охорона праці в галузі		
1	Розробка інструкцій з охорони праці	2	2
2	Складання колективного договору.	2	2
3	Атестація робочих місць за умовами праці	2	
4	Логічне моделювання небезпек виробничих процесів та оцінка базового і припустимого ризику.	2	

5	Розрахунок забезпеченості засобами індивідуального захисту працівників	2	
6	Забезпечення підприємств первинними засобами пожежогасіння	2	
	Разом	12	4
	Модуль 2. Цивільний захист		
1	Моніторинг та сценарний аналіз виникнення і розвитку надзвичайних ситуацій. 1. Умови стійкого функціонування об'єктів економіки у надзвичайних ситуаціях. 2. Методи ідентифікації та паспортизації об'єктів господарювання підвищеної небезпеки. 3. Методика визначення класу підвищеної небезпеки об'єкта за кількістю небезпечної речовини.	2	2
	Методи розрахунку зон ураження від техногенних вибухів і пожеж та противибуховий і протипожежний захист об'єктів господарювання. 1. Поняття вибуху. 2. Параметри осередку вибуху газоповітряної суміші. 3. Вплив ударної хвилі на живі організми. 4. Вплив ударної хвилі на будівлі і споруди. 5. Оцінка наслідків вибуху.	2	2
	Разом	4	4
	Всього	16	8

7. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		Денна форма	Заочна форма
	Модуль 1 . Охорона праці в галузі		
1	Тема 1. Міжнародні норми в галузі охорони праці	4	4
4	Тема 2. Основні законодавчі та нормативно-правові акти з охорони праці в галузі	4	4
3	Тема 3. Система управління охороною праці в організації.	4	6
4	Тема 4. Ефективність функціональної структури СУОП.	4	6
5	Тема 5. Травматизм та професійні захворювання в галузі. Розслідування нещасних випадків.	4	6
6	Тема 6. Проблеми фізіології, гігієни праці та виробничої санітарії в галузі.	4	6
7	Тема 7. Актуальні проблеми охорони праці в наукових дослідженнях	4	6
8	Тема 8. Основні заходи пожежної профілактики на галузевих об'єктах	4	8
9	Тема 9. Державний нагляд і громадський контроль за станом охорони праці	2	2
10	Тема 10. Соціальне страхування від нещасного випадку та професійного захворювання на виробництві	2	4
	Разом	36	52
	Модуль 2. Цивільний захист		
1	Моніторинг та сценарний аналіз виникнення і розвитку надзвичайних ситуацій. 1. Ознайомитись з основами цивільного захисту в Україні. Основні поняття і визначення. 2. Прослідити моніторинг небезпек, що можуть спричинити	6	6

	надзвичайні ситуації. Класифікація надзвичайних ситуацій. Основні причини виникнення надзвичайних ситуацій та ліквідація їх наслідків. 3. Визначити моніторинг потенційно-небезпечних об'єктів.		
2	Планування з питань цивільного захисту. 1. Загальні принципи планування заходів цивільного захисту. . 2. Методика розроблення планів з попередження надзвичайних ситуацій. 3. Структура і зміст плану цивільного захисту об'єкта на мирний час і на особливий період.	6	6
3	Методи розрахунку зон ураження від техногенних вибухів і пожеж та противибуховий і протипожежний захист об'єктів господарювання. 1. Оцінити вплив ударної хвилі при вибуху газоповітряної суміші 2. Визначити вплив ударної хвилі на людей та тварин 3. Розрахувати ступені руйнування об'єкта та їх характеристику 4. Оцінити послідовність вибуху газоповітряної суміші для визначення стійкості роботи об'єкта	6	6
4	Прогнозування обстановки та планування заходів захисту в зонах радіоактивного, хімічного і біологічного зараження. 1. Оцінити хімічну обстановку. Послідовність її проведення. Розрахунок масштабів хімічного забруднення. Розв'язання типових завдань.	8	8
5	Оцінка інженерної обстановки та соціально-економічних наслідків НС. 1. Розрахувати збитки від втрати життя та здоров'я населення.	8	8
6	Забезпечення заходів і дій в межах Єдиної системи цивільного захисту для технічного і транспортного профілю. 1. Стійкість роботи об'єкта. Фактори, які впливають на стійкість роботи об'єкта в умовах надзвичайної ситуації. Шляхи і способи підвищення стійкості роботи об'єкта та галузей народного господарства. 2. Стійкість роботи технологічного обладнання і механізмів. Підвищення стійкості мереж комунального господарства. Норми проектування інжекторно-технічних заходів у надзвичайних ситуаціях. 3. Система централізованого і регіонального оповіщення та інформаційного забезпечення цивільного захисту України. Варіанти мовних повідомлень цивільного захисту. 1.	6	8
7	Спеціальна функція у сфері цивільного захисту для технічного і транспортного профілю. Ознайомитись з організацією спеціальної обробки техніки і майна при зараженні радіоактивними речовинами, хімічними речовинами і біологічними засобами.	10	10
	Разом	50	52
	Всього	86	104

(заочна форма)

Поточне тестування та самостійна робота														С Р С	Разом за модулі та	Підсумковий тест -	Сума
Модуль 1 0-20							Модуль 2 0-20										
Т 1-2	Т 3-4	Т 5	Т 6-7	Т 8-9	Т 10-11	Т 12-13	Т 1	Т 2	Т 3	Т 4	Т 5	Т 6-7	30	70 (40+30)	30	100	
3	3	2	3	3	3	3	3	3	3	3	3	5					

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
75-81	C		
69-74	D		
60-68	E	задовільно	
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
1-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

11. Методичне забезпечення

1. Навчально-методичний комплекс дисципліни «Основи охорони праці» для студентів на 2019-2020 навчальний рік. Суми, СНАУ
2. Методичні вказівки до виконання лабораторних та практичних робіт з курсу „Охорона праці”. Сумський НАУ, кафедра “Охорони праці”. 2016-2020рр.

12. Рекомендована література

Основні законодавчі та нормативно-правові акти

1. Закон України «Про охорону праці».
2. Кодекс законів про працю України.
3. Закон України «Основи законодавства України про охорону здоров'я»..
4. Закон України «Про використання ядерної енергії та радіаційну безпеку».
5. Закон України «Про забезпечення санітарного та епідемічного благополуччя населення».
6. Закон України «Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування від нещасного випадку на виробництві та професійного захворювання, які спричинили втрату працездатності».
7. Закон України «Про основні засади державного нагляду (контролю) у сфері господарської діяльності».

8. Закон України «Про дозвільну систему у сфері господарської діяльності».
9. Постанова Кабінету Міністрів України від 17.04.2019 № 337 «Порядок розслідування та обліку нещасних випадків, професійних захворювань і аварій на виробництві».
10. НПАОП 0.00-4.03-04 «Положення про Державний реєстр нормативно-правових актів з питань охорони праці». Наказ Держнаглядохоронпраці від 08.06.2004 р. № 151.
11. НПАОП 0.00-4.09-07 «Типове положення про комісію з питань охорони праці підприємства». Наказ Держгірпромнагляду від 21.03.2007 р. № 55.
12. НПАОП 0.00-4.11-07 «Типове положення про діяльність уповноважених найманими працівниками осіб з питань охорони праці». Наказ Держгірпромнагляду від 21.03.2007 р. № 56.
13. НПАОП 0.00-4.12-05 «Типове положення про порядок проведення навчання і перевірки знань з питань охорони праці». Наказ Держнаглядохоронпраці від 26.01.2005 р. № 15.
14. НПАОП 0.00-4.15-98 «Положення про розробку інструкцій з охорони праці». Наказ Держнаглядохоронпраці від 29.01.1998 р. № 9.
15. НПАОП 0.00-4.21-04 «Типове положення про службу охорони праці». Наказ Держнаглядохоронпраці від 15.11.2004 р. № 255.
16. НПАОП 0.00-4.33-99 «Положення щодо розробки планів локалізації та ліквідації аварійних ситуацій і аварій. Наказ Держнаглядохоронпраці від 17.06.1999 р. № 112.
17. НПАОП 0.00-6.03-93 «Порядок опрацювання та затвердження власником нормативних актів про охорону праці, що діють на підприємстві». Наказ Держнаглядохоронпраці від 21.12.1993 р. № 132.
18. НПАОП 0.00-6.13-05 «Порядок організації державного нагляду за охороною праці та гірничого нагляду в системі Держнаглядохоронпраці України». Наказ Держнаглядохоронпраці від 30.03.2004 р. № 92.
19. Рекомендації щодо організації роботи кабінету промислової безпеки та охорони праці. Затверджено Головою Держгірпромнагляду 16.01.2008 р.
20. Рекомендації щодо побудови, впровадження та удосконалення системи управління охороною праці. Затверджено Головою Держгірпромнагляду 07.02.2008 р.

Базова

1. Ткачук К. Н., Халімовський М. О., Зацарний В. В. та ін. Основи охорони праці: Підручник. – 2-ге вид., допов. і перероб. – К.: Основа, 2006. – 444 с.
2. Пістун І.П., Березовецький А.П., Березовецький С.А. Охорона праці в галузі сільського господарства (рослинництво): Навчальний посібник.-Суми: ВТД«Університетська книга», 2009.-368 с.
3. Протоєрейський О. С, Запорожець О. І. Охорона праці в галузі: Навч. посіб. – К.: Книжкове вид-во НАУ, 2005. – 268 с.
4. Основи охорони праці: Підручник / За ред. проф. В.В.Березуцького – Х.: Факт, 2005. – 480 с.
5. Русаловський А. В. Правові та організаційні питання охорони праці: Навч. посіб. – 4-те вид., допов. і перероб. – К.: Університет «Україна», 2009. – 295 с.
6. Третьяков О.В., Зацарний В.В., Безсонний В.Л. Охорона праці: Навчальний посібник з тестовим комплексом на CD/ за ред. К.Н. Ткачука. – К.: Знання, 2010. – 167 с. + компакт-диск.
7. Гогіташвілі Г. Г., Карчевські Є.-Т., Лапін В. М. Управління охороною праці та ризиком за міжнародними стандартами: Навч. посіб. – К.: Знання, 2007. – 367 с.

8. Желібо Є. П., Баранова Н. І., Коваленко В.В. Охорона праці в органах державної податкової служби. Навч. посібник для ВНЗ. Ірпінь. - 2002.
9. Катренко Л.А., Кіт Ю.В., Пістун І. П. Охорона праці. Курс лекцій. Практикум: Навч. посіб. – Суми: Університетська книга, 2009. – 540 с.
10. Зеркалов Д.В. Охорона праці в галузі: Загальні вимоги. Навчальний посібник. — К.: «Основа». 2011. - 551 с.

Допоміжна

1. ДБН В.2.5-28-2006 «Природне і штучне освітлення».
2. ДСанПіН 3.3.6.096-2002 Державні санітарні норми і правила при роботі з джерелами електромагнітних полів
3. ДСН 3.3.6.042-99 Санітарні норми мікроклімату виробничих приміщень.
4. ДСН 3.3.6.037-99 Санітарні норми виробничого шуму, ультразвуку та інфразвуку.
5. ДСН 3.3.6.039-99 Державні санітарні норми виробничої загальної та локальної вібрації
6. НПАОП 0.00-1.28-10 Правила охорони праці під час експлуатації електронно-обчислювальних машин. Наказ Держгірпромнагляду від 26.03.2010р. № 65
7. НПАОП 0.00-2.23-04 «Перелік заходів та засобів з охорони праці, витрати на здійснення та придбання яких включаються до валових витрат». Постанова Кабінету Міністрів України від 27 червня 2003 р. № 994.
8. НПАОП 0.00-8.24-05 «Перелік робіт з підвищеною небезпекою». Наказ Держнаглядохоронпраці від 26.01.2005 р. № 15.
9. Перелік робіт, де є потреба у професійному доборі. Наказ МОЗ України та Держнаглядохоронпраці України від 23.09.1994 р. № 263/121.
10. ДСТУ 2293-99 «Охорона праці. Терміни та визначення основних понять».
11. Гігієнічні нормативи ГН 3.3.5-8-6.6.1-2002 «Гігієнічна класифікація праці за показниками шкідливості та небезпечності факторів виробничого середовища, важкості та напруженості трудового процесу». Наказ Міністерства охорони здоров'я України від 27.12.2001 № 528.
12. Міждержавний стандарт ГОСТ 12.0.003-74 (1999) ССБТ «Опасные и вредные производственные факторы. Классификация».
13. Міждержавний стандарт ГОСТ 12.0.230-2007 ССБТ. Системи управління охороною праці. Загальні вимоги.
14. ДБН 2.09.04-87 Адміністративні та побутові будівлі.
15. Рекомендації щодо організації роботи кабінету промислової безпеки та охорони праці. Затверджені Головою Держгірпромнагляду 16.01.2008 р.
16. Рекомендації щодо побудови, впровадження та удосконалення системи управління охороною праці. Затверджені Головою Держгірпромнагляду 7.02.2008 р.
17. Перелік професій, виробництв та організацій, працівники яких підлягають обов'язковим профілактичним медичним оглядам. Постанова Кабінету Міністрів України від 23 травня 2001р. № 559.
18. Директива Ради Європейських Співтовариств 89/391/ЕЕС «Про впровадження заходів, що сприяють поліпшенню безпеки й гігієни праці працівників».

19. Конвенція МОП 187 «Про основи, що сприяють безпеці й гігієні праці».
20. Міжнародний стандарт SA8000: 2001 «Соціальна відповідальність». SAI SA8000: 2001 SocialAccountabilityInternational.
21. Міжнародний стандарт ISO 26000:2010 – «Настанова по соціальній відповідальності». ISO 26000: 2010 (Draft) GuidanceonSocialResponsibility.
22. Міжнародний стандарт OHSAS 18001:2007 Occupationalhealthandsafetymanagementsystems – Requirements. Системи менеджменту охорони праці – Вимоги.
23. Міжнародний стандарт OHSAS 18002, Guidelinesfortheimplementationof OHSAS 18001. Настанова по впровадженню OHSAS 18001.

Інформаційні ресурси

1. <http://www.mns.gov.ua> - Офіційний сайт Міністерства надзвичайних ситуацій України.
2. <http://www.social.org.ua> - Офіційний сайт Фонду соціального страхування від нещасних випадків на виробництві та професійних захворювань України.
3. <http://base.safework.ru/iloenc>- Енциклопедія по охороне и безопасности труда МОТ.
4. <http://base.safework.ru/safework> - Библиотека безопасного труда МОТ.
5. <http://www.nau.ua> - Інформаційно-пошукова правова система «Нормативні акти України (НАУ)».
6. <http://www.budinfo.com.ua> - Портал «Украинастроительная: строительныекомпанииУкраины, строительныестандарты: ДБН ГОСТ ДСТУ».
7. <http://www.oxpaha.ru> - ОХРАНА. Интернет-газета о безопасности.
8. <http://www.tehdoc.ru> - Интернет-проект «Техдок.ру» - ресурс, посвященныйвопросамохраны труда и промышленнойбезопасности.
9. <http://www.kodeks-luks.ru> - Нормативные документы в областиохраны труда:
10. <http://www.gazeta.asot.ru> - Электронная версиягазеты «Безопасность Труда и Жизни».